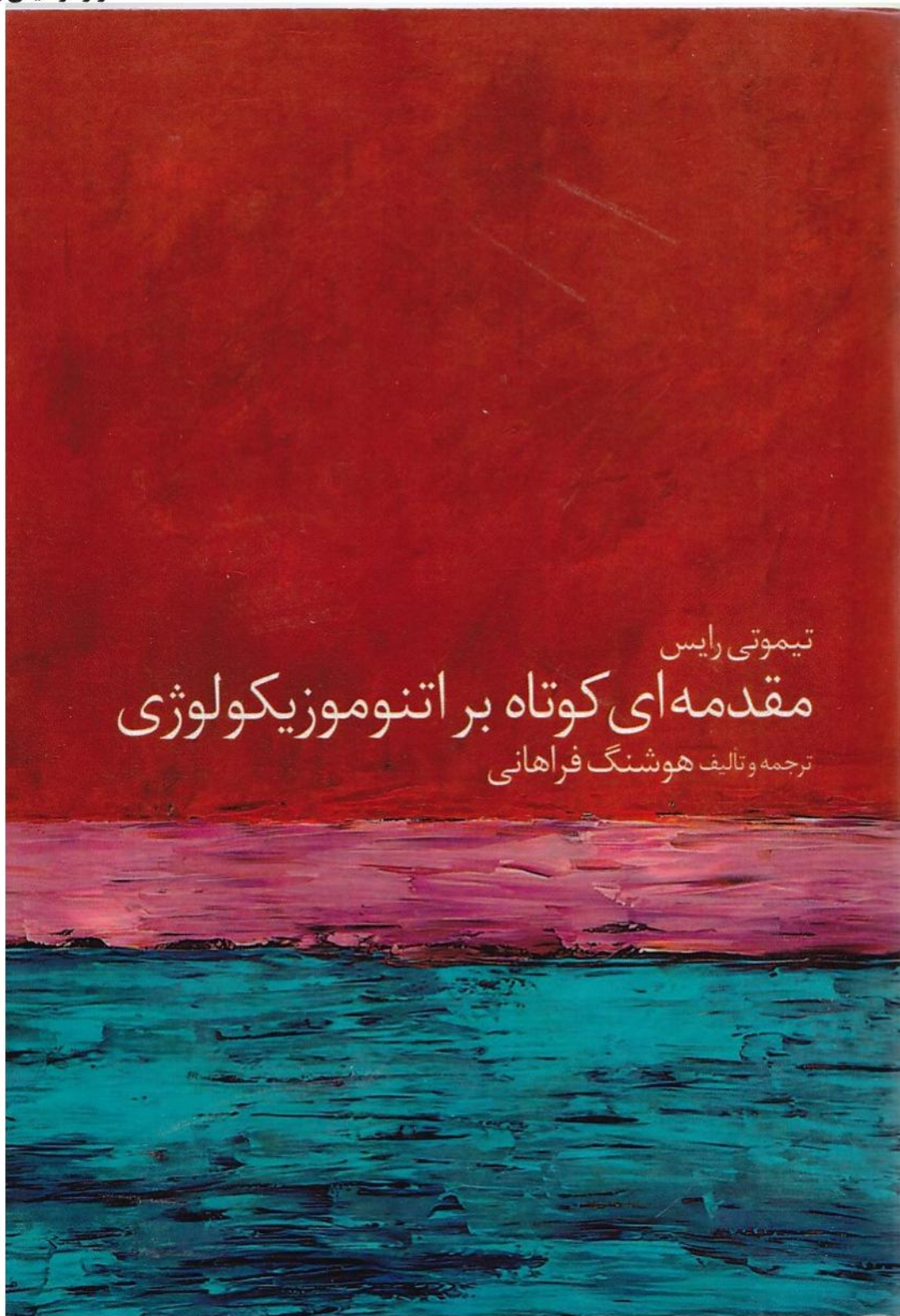

تیموتی رایس
مقدمه‌ای کوتاه بر اتنوموزیکولوژی
ترجمه و تالیف هوشنگ فراهانی

سرشناسه	: رایس، تیموتی، ۱۹۴۵-م.
عنوان ونام پدید آور	: Rice, Timothy, 1945
مشخصات نشر :	: مقدمه‌ای کوتاه بر اتنوموزیکولوژی/تیموتی رایس؛ ترجمه و تألیف هوشنگ فراهانی.
شابک	: ۱۴۰۳. چکاد هنر؛
وضعیت فهرست‌نویسی	: 978-600-91867-0-9: ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال
یادداشت	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: [2014] Ethnomusicology: A very short introduction.
یادداشت	: کتاب حاضر قبلاً با عنوان "اتنوموزیکولوژی، یک مقدمه‌ی بسیار کوتاه" و ترجمه‌ی مریم قره‌سو، رضا حسینی‌بفانام توسط انتشارات پارت در سال ۱۳۹۹ منتشر شده است.
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: اتنوموزیکولوژی، یک مقدمه‌ی بسیار کوتاه.
موضوع	: موسیقی‌شناسی قومی
شناسه افزوده	: Ethnomusicology
رده‌بندی گنگره	: فراهانی، هوشنگ، ۱۳۴۶ - مترجم
رده‌بندی دیویی	: ML۳۷۹۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۸۰/۸۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: ۹۷۸۸۹۸۱
	: فیبا

مقدمه‌ای کوتاه بر اتنوموزیکولوژی

تیموتی رایس

ترجمه و تألیف: هوشنگ فراهانی

ناشر: انتشارات چکاد هنر

طرح جلد: حامد مختارانی

چاپ و صحافی: آذین

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ISBN: 978-600-91867-0-9

مرکز پخش: کرج، چهارراه طالقانی، ساختمان کوثر، طبقه پنجم واحد ۱۱ آموزشگاه موسیقی شیدا

تلفن: ۰۲۶-۳۲۷۰۱۲۱۶ & ۰۲۶-۳۲۷۱۷۹۵۸ & ۰۹۰۱۳۹۸۴۲۵۸

دورنگار انتشارات چکاد هنر: ۰۲۱-۶۶۹۰۸۴۷۴

تمامی حقوق محفوظ است.

فهرست مطالب:

۷.....	مقدمه‌ای بر ترجمه فارسی به قلم نویسنده
۹.....	مقدمه مترجم
۱۳.....	درباره نویسنده
۱۷.....	قدردانی:
۱۹.....	فصل اول: تعریف اتنوموزیکولوژی
۲۱.....	قوم
۲۴.....	موسیقی
۳۵.....	فصل دوم: نگاهی کوتاه به تاریخ
۳۵.....	پیشگامان دوران باستان و قرون وسطی
۳۹.....	کاوش و روشنگری
۴۰.....	ملی‌گرایی، موسیقی بومی و فولکلور و قوم‌شناسی
۵۱.....	سالیان آغازین اتنوموزیکولوژی
۵۸.....	دوران شکوفایی اتنوموزیکولوژی
۶۵.....	فصل سوم: انجام تحقیقات
۶۵.....	میدان پژوهش یا کار میدانی
۶۷.....	انتخاب محل برای کار میدانی و جمع‌آوری داده‌ها
۷۳.....	مصاحبه
۷۸.....	مشاهده مشارکتی
۸۰.....	یادگیری آواز، نواختن ساز و رقص
۸۲.....	مستندسازی سنت‌های موسیقی

۸۶.....	آوانگاری و تجزیه و تحلیل موسیقی.....
۸۸.....	حقوق مالکیت معنوی.....
۹۵.....	فصل چهارم: ماهیت موسیقی.....
۹۵.....	نظریه‌های اتنوموزیکولوژی درباره ماهیت موسیقی.....
۹۶.....	موسیقی به عنوان یک منبع.....
۹۷.....	موسیقی به عنوان یک منبع اجتماعی.....
۱۰۲.....	موسیقی به عنوان یک منبع روان‌شناختی.....
۱۰۴.....	موسیقی منبعی ارتباطی بین عوامل روان‌شناختی و اجتماعی.....
۱۰۶.....	موسیقی به عنوان فرمی فرهنگی و رفتاری اجتماعی.....
۱۱۳.....	موسیقی به عنوان متن.....
۱۱۵.....	موسیقی به عنوان سیستم نشانه‌ها.....
۱۲۰.....	موسیقی به عنوان هنر.....
۱۲۷.....	فصل پنجم: موسیقی به عنوان فرهنگ.....
۱۲۹.....	مفاهیم محلی درباره موسیقی.....
۱۳۲.....	آموزش و یادگیری موسیقی.....
۱۳۶.....	موسیقی و هویت.....
۱۴۰.....	موسیقی و جنسیت.....
۱۴۳.....	موسیقی، خلسه، تسخیر، وجد و احساس.....
۱۵۱.....	فصل ششم: افراد موسیقی‌دان.....
۱۵۴.....	موسیقی‌دانان مختلف.....
۱۶۰.....	افراد و نظریه‌های فرهنگی.....
۱۶۵.....	فصل هفتم: نگارش تاریخ موسیقی.....

۱۶۵.....	تاریخ موسیقی.....
۱۶۷.....	تاریخ موسیقی مدرن.....
۱۸۱.....	فصل هشتم: اتنوموزیکولوژی در دنیای مدرن.....
۱۸۲.....	جهانی شدن و موسیقی مردم‌پسند.....
۱۹۱.....	موسیقی، رسانه و فناوری.....
۱۹۷.....	موسیقی، سلامت و درمان.....
۲۰۰.....	جنگ، خشونت، درگیری و تضاد.....
۲۰۴.....	تغییرات اقلیمی.....
۲۱۱.....	فصل نهم: اتنوموزیکولوگ‌ها در محل کار.....
۲۱۲.....	نهادهای دانشگاهی.....
۲۱۵.....	بخش‌های دولتی و خصوصی.....
۲۱۹.....	خدمات عمومی.....
۲۲۵.....	بخش دوم آشنایی با مفاهیم اتنوموزیکولوژی.....
۲۲۷.....	به‌عنوان مقدمه بر بخش دوم.....
۲۳۱.....	آشنایی با برخی از چهره‌های پیشگام در اتنوموزیکولوژی.....
۲۹۱.....	آشنایی با برخی از نظریه‌ها و مفاهیم اتنوموزیکولوژی.....
۳۴۹.....	توضیحاتی در مورد سبک‌های موسیقی.....
۳۷۶.....	نهرست نام‌ها:.....
۳۸۷.....	References.....

فصل اول: تعریف اتنوموزیکولوژی

اتنوموزیکولوژی مطالعه‌ی چرایی و درک چگونگی موسیقایی بودن انسان است. این تعریف، موقعیت اتنوموزیکولوژی را در بین علوم اجتماعی جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی و سایر علوم مشخص کرده و به‌طور مشخص به درک طبیعت گونه‌های انسانی در میان تمامی علوم زیستی، اجتماعی و فرهنگی و دیگر گونه‌های هنری می‌پردازد.

در این تعریف عبارت «موسیقایی بودن» به استعداد موسیقی و یا توانایی موسیقایی افراد اشاره نمی‌کند، بلکه بیشتر به ظرفیت انسانی، خلق، اجرا، شکل‌پذیری و سازمان‌دهی شناختی، واکنش‌های فیزیکی، احساسی و تفسیر معنا و مفهوم صداها و سازمان‌یافته توسط بشر اشاره دارد. موسیقایی اندیشیدن، تفکر و اعمال موسیقایی ما در این جهان، به همان اندازه‌ای مهم است که توانایی ما در گفتار و درک واژه‌ها دارای اهمیتی ویژه است. اتنوموزیکولوگ‌ها اذعان دارند که ما برای اینکه انسان کاملی باشیم به موسیقی نیاز داریم. آن‌ها بر این باور هستند که درک انسانیت ما از طریق ذات موسیقایی انسان، رسیدن به درک این نکته است که برای اینکه انسان کامل‌تری باشیم، می‌بایست موسیقی را با تمامی تنوع، جنبه‌ها و رویکردهای گوناگون آن موردبررسی قرار دهیم. پرسش اساسی این است:

چرا و چگونه انسان‌ها طبیعت و فطرتی موسیقایی دارند؟

برای پاسخ به این پرسش، می‌بایست تمامی وسعت تاریخ و جغرافیای انسانی، مورد مطالعه قرار بگیرد و پاسخ به این پرسش، با مطالعه بخشی از موسیقی جهان، میسر نخواهد شد. اتنوموزیکولوگ‌ها مبنای تحقیقات خود در زمینه مطالعه موسیقی را، بر پایه قضاوت بنا نمی‌کنند. آن‌ها در صدد ارزش‌گذاری بر موسیقی نیستند و از

عباراتی همچون این «موسیقی خوب» است یا اینکه این «یک موسیقی درخور مطالعه» است؛ یا اینکه این سبک، نوعی از موسیقی است که در طول زمان به حیات خود ادامه داده است» و یا «امتحان خود را پس داده است». استفاده نمی‌کنند. بلکه آنان فرض می‌کنند که در هر زمان و در هر جایی که انسان‌ها به تولید موسیقی می‌پردازند و یا به موسیقی گوش فرا می‌دهند و همچنین به آن کاری که انجام می‌دهند به شدت توجه و علاقه نشان می‌دهند، پس نشان‌دهنده این است که موضوع امری مهم در جریان است که می‌تواند مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد.

بنابراین به تعبیری دیگر، اتنوموزیکولوژی مطالعه تمامی انواع موسیقی در جهان خواهد بود. این تعریف به ما می‌گوید که اتنوموزیکولوژی چه چیزی را مطالعه می‌کند ولی توضیح نمی‌دهد که چرا دامنه و قلمرو مطالعات اتنوموزیکولوژی تا به این اندازه گسترده است. موسیقی‌شناسان می‌خواهند به این پرسش بزرگ درباره ماهیت موسیقی و طبیعت گونه‌های مختلف انسانی پاسخی درخور داده و از اینرو به انجام چنین مطالعاتی می‌پردازند. اتنوموزیکولوگ بریتانیایی «جان بلکینگ»^۱ (۱۹۹۰-۱۹۲۸) در کتاب خود تحت عنوان «چگونه انسان موسیقایی است؟»^۲ (که من تعبیر آغازین خود را اندکی مدیون وی می‌دانم) به دست آوردن این حساسیت در دانش اتنوموزیکولوژی را این‌گونه بیان می‌دارد:

1. John Blacking (1928-1980)

2. How Musical Is Man?

قوم

در یونان باستان واژه «قوم»^۱ اشاره به مردمی از یک ملیت، قبیله و تبار و یا از یک نژاد خاص داشت. این واژه ریشه اصطلاحاتی مانند گروه قومی، اقلیت قومی و موسیقی قومی است. عبارت یا اصطلاح اتنوموزیکولوژی عبارتی است که می‌تواند رشته‌ای برای مطالعه و شناخت^۲ موسیقی^۳ گروه‌ها، مردم و اقوام و یا به عبارت دیگر مردمانی که دارای زبانی مشترک و فرهنگ قومی مشترک هستند باشد. بدون شک، این بخشی از مفهوم اصلی و اولیه در این رشته بود که برای نخستین بار، اتنوموزیکولوگ هلندی «یاب کونست»^۴ (۱۸۹۱-۱۹۶۰) در سال ۱۹۵۰ واژه «اتنوموزیکولوژی» را در کتاب کوچکی به همین نام منتشر کرد. این کتاب شامل مواردی چون مطالعه ماهیت اتنوموزیکولوژی، مشکلات، روش‌ها و آشنایی با شخصیت‌های اصلی و برجسته در این رشته بود. در ابداع نام این رشته، یاب کونست، نام دو رشته مطالعاتی قدیمی را با یکدیگر ترکیب کرد. «موسیقی‌شناسی» اصطلاحی بود که در سال ۱۸۸۵ بکار گرفته شده بود و همچنین اصطلاح «قوم‌شناسی» نیز در سال ۱۷۸۳ مورد استفاده قرار گرفته بود. موسیقی‌شناسی مطالعه موسیقی است. قوم‌شناسی نیز مطالعه تطبیقی در زبان‌شناسی و تنوع گویش‌های اقوام و تنوع فرهنگی گوناگون، بر پایه تماس و ارتباط مستقیم با گروه‌های خاص انسانی و گزارش‌های اتنوگرافیک و مردم‌نگاری از آنها است؛ بنابراین تعریف، «اتنوموزیکولوژی» می‌توانست مطالعه تطبیقی تنوع موسیقی جوامع انسانی بر اساس مردم‌نگاری

1. Ethnos
2. Logos
3. Mousikē
4. Jaap Kunst

موسیقی

واژه موسیقی، در زبان یونانی Mousikē و به انگلیسی Music گفته می‌شود. این واژه به هنر سازمان‌دهی صدا به روش‌هایی که دلنشین یا تفکر برانگیز باشند، اشاره دارد. با این حال، با توجه به تمرکز اتنوموزیکولوگ‌ها به بررسی تنوع موسیقی در سراسر جهان، این تعریف ساده از موسیقی، غامض و گمراه‌کننده و تا حدی مسئله ساز شده است. موسیقی کلمه‌ای نیست که به سادگی قابل تعریف باشد، بخشی از این دشواری به دلیل گسترش قابل توجه معانی آن، در نیمه دوم قرن بیستم است. ترحالی که ممکن است در گذشته، موسیقی به عنوان صداهای دلنشینی تعریف شده باشد که حول عناصری قابل اطمینان و معتبری مانند ملودی، هارمونی و ریتم سازمان‌دهی و تعریف شده باشد، اما در برخی از موسیقی‌های مدرن، عوامل متعددی به این عناصر افزوده و یا از آن کاسته شده‌اند، به طوری که هرگونه درک ساده‌ای از چستی موسیقی را به چالش می‌کشد. به عنوان مثال، در موسیقی رپ^۱ به جای خواندن شعر به همراه یک ملودی، از بیان ریتمیک اشعار استفاده می‌شود. این موضوع باعث می‌شود برخی از شنوندگان ناآشنا با این سبک، از خود پرسند که آیا واقعاً این سبک از خوانش شعر، موسیقی محسوب می‌شود؟! آهنگساز آمریکایی، جان کیج^۲ (۱۹۱۲-۱۹۹۲)، قطعه‌ای مشهور به نام ۴ دقیقه و ۳۳ ثانیه (۱۹۵۲) دارد که در آن به پیاپیست گفته شده بود که برای مدت زمان ۴ دقیقه و ۳۳ ثانیه در سکوت، بدون اینکه حتی یک نت اجرا کند در پشت پیانو بنشیند. در این گونه موارد،

1. Rap music
2. John Cage (1912-92)

Timothy Rice

Ethnomusicology A Very Short Introduction

Translation & Authorship Hooshang Farahani

Chakad Honar Publication